

Moon's Message

פרשת בא תשפ"א

Shemot : 12

1 **H**ASHEM said to Moses and Aaron in the land of Egypt, saying, **2** "This month shall be for you the beginning of the months, it shall be for you the first of the months of the year.

3

216 NOVOMINSK ON CHUMASH

The First Mitzvah

Rosh Chodesh is the first mitzvah given to Bnei Yisrael collectively, as Rashi says (Bereishis 1:1): **אָמַר ר' יַצְחָק לְאַחֲרֵי הַתּוֹרָה צְרִיךְ לְהִתְחִיל אֶלָּא מִנְחָשׁ הַזֶּה לְכָם שְׁרָיו מִצְוָה רָאשׁוֹנָה** **R' Yitzchak said: The Torah should have started with the parashah of Chodesh, for it is the first mitzvah that Bnei Yisrael were commanded.** Earlier mitzvos (milah, gid hanasheh³) were commanded to the Avos individually; at this point, with the mitzvah of Kiddush HaChodesh, Bnei Yisrael began to serve Hashem as a nation.

4 This raises an important question: **What is significant about Kiddush HaChodesh that it should be the first mitzvah commanded to the new nation?**

6 לפ"ז מוכן היבט מודיעין המצווה הראשונה שניצטוּ בה ישראל, בתחילת הבריאה השנייה שבה מסר את הנהגתו הביריאתית לישראל, הייתה דזקא "החודש הזה לכם ראש חדשים", שמצוה זו קדמה לכל מצווה אחרת ביצירם, כן שמצוה זו מראה יותר מכל, את הנהגתו החדשה בבריאת, בה מסר הקב"ה את הנהגתו הביריאתית לעם ישראל, והם שיקבכו מהו קדוש ומהו חול, מתי קורשzeit הזמן ומתי איננו קדוש, ומכאן ואילך הנהגתו תקופת חדשה ע"י הנהגתו עם ישראל, שהנהגתו היא מלמטה לעליה כיון שהיא תלויה במעשהיהם של ישראל, ולאור מושיהם מנהיג הקב"ה את הביריאת בכללותה ואתם עם ישראל בפרט.

הנהגתו הביריאתית נמסרה לעם ישראל

הנהגתו הביריאתית ע"י מעשיהם של ישראל, מבאר ר' ר' מילאוזין ז"ל (נפה"ח ש"א פ"ט) את הפסוק "לטוטמי ברכבי פרעה ורמייך רעתי" (שה"ש א, ט): "כמו בסתמי פרעה שהיא הפך מנהגו של עולם — שהרוכב מנהיג לטוטם וברפואה וחייב הפטוס הניגי את רוכבו, ... כך דמייך ומשליך רעתי ע"ז האופן ממש, שאף שאני רוכב ערבות, עכ"ז כביכול את מנהיגת אוותי ע"ז מעישן, שעינן החכברותי כביכול להעולמות הורא ר' קפ"י עין התעוררות מעשך לאן נוטים".

ברצונו של הקב"ה שהנהגתו הביריאתית תהיה תלויה בעם ישראל, ובעצם מטרתו הנהגתו לעם ישראל גם מראה את גודלותם עם ישראל, וכאמור הנהגתו הביריאתית שנמסרה לעם ישראל התחילה מעת יצ"מ, במצוות הראשונה שנצטוו בני ישראל בעת היציאה מצרים — "החודש הזה לכם", שאתם תהיו קובאים החודשים, ועל פיכם נקבעים המועדים והשנים.

התחלת התורה — במצוות "החודש הזה"

לאור זאת, אפשר לומר הסבר נוספת ר' יצחק למה לא פתחה התורה במצוות "החודש הזה", כי מצווה זו היא היא בעצם התחלת התורה —

2 **2** **Artscroll - Chumash**

נחרש כהה — This month. Nissan, the month in which this commandment was given, is to be the beginning of the months, i.e., even though the new year begins with Tishrei, the months are numbered from the month of the Exodus, so that the Torah refers to Rosh Hashanah as the first day of the seventh month, while Pesach is the fifteenth day of the first month (Rashi). By numbering all the months from Nissan — the second month, the third, and so on — we are always recalling the month of the Exodus. Similarly, the daily morning service names the days of the week with relation to the Sabbath, for in reciting the Song of the Day, we refer to the first day of the Sabbath, the second day of the Sabbath, and so on. This keeps the Sabbath in mind, for it is the day that testifies to God as the One Who created the world in six days and rested on the seventh.

הmonths are of Babylonian origin, and came into use among Jews only after the destruction of the First Temple. Those names were retained as a reminder of the redemption from Babylon, which resulted in the building of the Second Temple (Ramban).

4 **4** **שםן R. Weinberger (פ"ג)**

הנהגתו הביריאתית נמסרה לעם ישראל, מה שקבעו שיטות בעשרה מאמרות, וזה עניין התיו בבחמה, וזה מנין מתשרי וכמו דאנו או מרים ב"ר' זה והיום תחלה מעשר, והכל תלוי בטבע, וזה המניין הוא גם לאומות העולם שמנין לחמה, ועיקר המניין הוא לשנה אלא דמתהלך לי"ב חודשים: משא"כ מניין ישראל הוא שונה לגמרי והוא בניו על קבלת התורה ועתרת הדברים, ותלויה לגמרי חוץ ולמעלה מהטבע, ואני מונין לבניה ואז אלזו

5 **שבתי חיים ר' ר' קפ"י (פ"ג)**

שתי הנהגות — בהנהגתו הביריאתית

נמצינו למדדים כי ישנן שתי החולות ל תורה: האחת "בראשית ברא" — בראית העולם וכל המשלשל מכך, והשנייה "החודש הזה לכם" — המצוות הנהגונה שננתנה לעם ישראל לאחר שנמו ששים ריבוא.

ייחר על כן, שתי התחלות הללו לזרה, הן שתי ביריאות נפרדות, שבמהלן הנהגונות שונות זו במהותן לגמרי. האחת היא של מעשי בראשית, הנהגתו הכלול את התקופה הריאתית שمبرיאת העולם עד עת יציאת מצרים, שבתקופה זו ביריאת הנהגונה אך ורק ע"י חסדי השיחת, תקופת זו נקבעת אלפים דורות ור' קפ"י ע"ז ישראל היה לא תורה, ואז הנהיג הקב"ה את העולם בהשפעתו מצידם בבלבד. כפי שאמרו חז"ל: "הני עשרים ושהה הורו (תהלים קל) כנגד מי? כנגד צי"ו דורות שברא הקב"ה בועלמו (מאזה"ר עד יצאם"צ) ולא נתן להם תורה זוין אחים בחסדו" (פסחים קיח). בתקופה זו הייתה השפעת הקב"ה מלמעלה למטה, בלאו בלחין תלויה במעשה התהוננים.

הבריאת השנייה היא המתחילה מר' ניסן במצרים, שכבני ישראל ניצטו במצוות "החודש הזה לכם", בה בקעה הנהגתו העליונה מהלך חדש לגמרי — השפעה מלמטה למעלה, כל ישראל הוא המניגי כביכול את הביריאת, דהינן, כשבעם ישראל מקיים חסן תורה ומצוות למתה, לעומת זאת בא השפעת הקב"ה מלמעלה למטה. הנהגתו זו תלויה במעשהינו, שאנו ע"פ מעשינו קובעים את הנהגנה בשמיים.

באים. ח"ל ואמורים, שכל העולם יושב במטוס ענק. כל יחיד הוא הקברניט של המטוס. בסטי' כל שהוא הカリע עצמו וכל העולם כולם לכף חובה.

והנה באו ח"ל והעל מועל האדם הפרטני לרווחות כה עצומה, שכל יחיד ויחיד מהכל ישראל, הפסוט שבפושטם, מוטלת עליו אחריות כלפי כל העולם. כל מעשה פרטני הנעשה על ידו בחדרי חדרים, נוקב חור בספינת העולם, ועלול להמית אסון וחורבן על עולם שלם!

הסביר מולם זה י"ע מעורר על דברי המדרש הנ"ל ("חכמה ומופל", פ"ג, ע"ג): אדם יכול לזרוק אבני בחזרו, כיוון שהחזר שלו. מי שאינו רוצה להיות ניזוק - הבריה בידו לא להכנס לחזר זו, אבל החולן בראשות הריבים מלאה בני אדם וזרק שם אבני, רוצה הוא על כל אדם שתגע בו האבן ומתיננו. והנה יש רשות רשות הריבים, שעוברים שם מידי גום בינו, מלינוי בני אדם, אך לא קיימת רשות הרבה שתוכל להכשיל בתוכה את כל העולם כולם. באו ח"ל וגלו אונינו שבחתא אחד זורק אדם אבן ברוחב כזה שמכיל את כל העולם והאבן פגעה בכל אחד ואחד מבאי עולם, א"כ גרם הרס וחורבן לכל העולם - היש רוממות גודלה מזו?

שלוט

ב

בראשית

ג

ויל' דענין ישראל מונין לבנה הוא שהלבנה יש זמנים שהוא בשיא החושך ואין רואים בה שום ניצוץ של אור, אך גם בשיא התשוכות יודעים שהוא תחיל שוב להאריך בראשונה ותהור למלואה. כך הם חי עם ישראל כדוגמת הלבנה, כל סדר החיים של עם ישראל רצוף זמנים של חושך ואפללה, רבו מהם בגלוות טובלים צרות. רבות ורעות, אך ישאל מונין לבנה ואף בשיא החשבות יודעים ששוב ישבו להאריך בראשונה. וכמו שאמרם בברכת הלבנה, חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידים ששים ושמחים לעשות רצון קונם, שוגם בזמנם שיא החשבות ששים ושמחים הם לעשות רצון קונם, בך י"ר ישראל, שכל שאינו בהסתדר פנוי מהם, שיש ושמחים לעשות רצון קונם גם בעת החשבות הגדולה ביותר. ותו פ"י החודש זהה לכם, וכם ולא לעכו"ם, שישראל דומים לבנה בך שסוד קיומם הוא מותן חושך ואפללה עדי ישבו להאריך עולם, ועד כדי כך שכל שאינו בהסתדר פנוי איינו מהם. ועיל' צוה הקב"ה לישראל על עניין קדוש החודש במצוות הראשונה שבתורה קודם מצות קרבן פח, כדי לזרמו על עניין זה שהוא יסוד ושורש האמונה, שישראל מונין לבנה וגם בעת שיא החשבות מאמינים שאין זה סתום חושך בעלמא אלא זה בהשגה פרטית מהש"ת, חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם.

וח"ל (ב"ר, ג) דימו עניין זה שישאל מונין לבנה ועכו"ם מונין לחמה, דהמה ששלטת בזים וaina ששלטת בלילו והלבנה שולטת בלילה ובזים. נרמז בו מה שוגרים אפייל. חסידי אומות העולם עובדים את ה' ר' ר' בזים בזם שאור להם, אבל בלילו במצב של חשבות אינם עובדים לה', והם מביעים וויזאים, ואינם יודעים מן העבודה של ואומנותם בלילה. אבל ישראל מונין לבנה השולטת בזים ובלילה, הם עובדים את השית' בכל הממצבים שהם נמצאים בחשכה אחרה, ותמיד מאמינים שהם שהש"ת עשו הכל לטובה, אף' במצבם של חשבות ומזקמת, והכל שווה אצלם. וזהו מזנה ראשונה שנגצטו בה ישראל, שבחינה מסוימת הרי זו המצווה הגדולה ביותר, שאפייל במחשכים כאשר לא נראה שם ניצוץ של אור גם אם מאמינים ישראל באמונה שלמה באבת השית' לעמו ישראל, שככל הנגתו עמהם היא רק לטובה מגודל האבותו י"

הנחת הקב"ה לפי התורה, דהיינו לפי מעשיהם של ישראל למטה בקיום תונת ומצוות, לאור זאת נקבע ההנחה למלטה. ההנחה זו ממלטה לתחלת הבריה עד י"צ"מ, שההנחה היה ע"פ חסדו י"ח. א"כ היה ראוי להתחיל את התורה בזאת זו שהוא תחילת הבריה, מסירת הנחתת הבריה לישראל.

רק בשביל שלא יטנו הגויים לסתם את פתחה התורה ב"בראשית ברא אלוקים" להודיעו שברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם לנו. לימוד זה לוגיים הוא ג"כ נוגע לישראל של מרותם שבדים חלק בהנחתת הבריה, עלייהם לזכור, שהקב"ה הוא השligt היחיד על הבריה.

ישראל נמשלו לבנה

8

יש להסביר עוד, מדוע נמטרה מצוחה זו של קיודוש החודש ע"פ הלבנה. עם ישראל נמשלו לבנה (עי' שמור' טו, כו), מעשי הקב"ה בהנחתת הבריה היא לפ"י מעשיהם של עם ישראל, אמונם בהנחתה זו יש בה עליות ורידות ואין ההנחה שורה, אלא כפי מעשיהם של ישראל בזמנים תורה ומצוות, לפי ההשפעה שיש מלמטה למעלה כך לערמות זאת באלה ההשפעה מלמטה. וכך גם מהלך הלבנה יש בה עליות ורידות פחותה בתחילת החודש ומתרמאת עד לאמצע החודש, ואח"כ חזרה ומתרמאת, עם ישראל נמשלו לבנה כדי לזרמו על ההנחה התוליה בעם ישראל שיש בה עליות ורידות. וכך מברכים בברכת הלבנה "שם (ישראל) עתדרים להתחדש כמותה ולפאר ליזרים על שם כבוד מלכותו" — כשם שהקב"ה יחויר לעתיד לבוא את אור הלבנה כאור החמה, כפי שהיתה בתחילת בריאתך, כך ישראל לעת"ל בשיתgalיה יחויר, בכך תבוא הבריה אל תכליתה. כולם עתה כשהנחתת הבריה נסקרה לעם ישראל, יש בה עליות ורידות כדוגמת הלבנה במצב העכשווי שלה.

הנחתת הראשוונה — מהחלת הטבע — מהחלת הבריה עד י"צ"מ, שהיא ההנחה מצדו י"ח בלבד, אין בה שנייה, ההנחה זו היא דומה למולך המשם, שאין בה שנייה כל מזא שמי בראשית, עליה בMOVED ושוקעת במערב, והיא ההנחה שלא לפ"י מעשי בני אדם.

א"כ מסירת ההנחה התוליה במעשיהם של ישראל, נסקרה להם דוקא במצוות קידוש החודש, שקביעות החודשים והשנים, חילוה ע"פ ישראל, ע"פ מהלך הלבנה הנמשלו לעם ישראל.

אומות העולם נמשלו לחמה (ועיל' ש"ר טו, כו) וגם מינין הוא לפ"י שנתה חמה. ההשפעה עם האומות אין הוא לפ"י מעשיהם, כי אין מעשיהם משפיעים מאמונה בראשי הבריא, ההשפעה עם ע"י השגחה כללית, השגעה לאו"ש, וכן נמשלו לחמה, כדוגמת החמה שהשפעה ללא שינוי, שלא כמו ההנחה עם ישראל שהשפעה מלמטה לפ"י השפעת מעשיהם.

הילמוד המעשני מחודש ניסן

9

יש טודות אלו מחייבים אותנו באחריות רבה לבריה. מאז יציאת מצרים עם ישאל הם הם מניגי הבריה, וממליאו כל אחד ואחד חייב להיות מודע לאחריות ולתפקידותה של כל מעשה. אין דומה שועשה אדם לעצמו בתוך ד' אמותיו, למשיו של שיר במשלה — המבן וירוד את ערך כל מעשה, שיש להם השלוות ישרות על כל העם, ע"כ יודע הוא ומרגש את האחריות הרכזת עליו. כך עם ישראל — בני מלכים, כל אחד הוא מלך על כל הבריא, והנחתת הבריה מסורה ביד כל אחד ואחד. וזה הלמוד הגדול של חובש ניסן, בו התחילה הנחתת הבריה לפי מעשיהם של ישראל.

אחריות הארץ ר' ז' מלחין

10

כמה שנצלית לתגריל ההשגה בגדרות ה"צלם אלוקים" שככל יחיד ויחיד, לא נגייע לאפס קצחו מגודלו האמתי.

ח"ל אמורים (סוף פ"ק וקיטין מ) ר' אלעזר בר' שמעון אומר: לפי שהעולם נידן אחר רבו והיחיד נידן אחר רבו, עשה מצואה אחת אשירין, שהבריע את עצמו ואת כל העולם לכף וכוכת, עבר עיריה אחת אוין, שהבריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה.

הבריע את עצמו ואת כל העולם לכף זוכה - אשירין - אין זו הרגשת סיפוק אלא התעלות ממשית עצומה שהציל עולם שלם במעשה אחד ויחיד שלו. "הבריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה אוין לו", איננה הרגשת צער איזם, אלא ירידת איזמה בדרגת הנפש שלו, על שగרם חורבן לעולם שלם. "אשירין" ו"אוין לו" הן מציאות!

זה עניין מוצות החדש הוח"לכם, שבמצווה זו מתגלה המנהה שנותך הש"ת לישראל שבחר בהם להיות העם הנבחר באתורותא דלעילא אף כאשר אין ע"דין אטרורותא דلتתא, שוה היה עניין גאולה מצרים. וכמו"א בתורת אבות ממרן ה"ק מסלונים ו"ע על אמרו ראשון הוא לכם, שאלול ותשרי הם בבח"י אני לדורי ודורי לי, שההתקלה היא באתורותא דلتתא של יזרוי, ואילו נין היא בה"ן דורי לי ואני לו, מתחיל באתורותא דלעילא, וזה ראשון הוא לכם, שהקב"ה מתחילה להופיע לכם בראשונה, אף"ם יהודו ריק מכל, בחר בו הש"ת באתורותא דלעילא. וזה המצוא הראשונה בה היה צרך להתחיל התורה, שבה מתגלה עניינו של העם הנבחר, שאף בשיא החשכות מוסוגלים להתרחש בבחילה באיזה מצב שהינן נמצאים, ואף"ם בהיותם

במצרים בבית עבדים או בחר בהם הקב"ה וקרא להם בני בכורין ישראל, ש"ע ז' נאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביכא אתכם אל. וכמו"א במדרש (שה"ר ב) שאמרו ישראל למשה היאך אנו נגאלין והלא כל ארץ מצרים מטופחת מגילולי ע"ז שלנו, היינו שכ"ז משלנו וממעשינו, ואמר להם משה הויל והוא חפץ בגאלתכם איתו מביתם בגולוי ע"ז שלכם. ולכוארה מה שיר' לומר אין מבית, הלא ע"ז זה החטא החמור ביותר ואיך יתכן שאינו מבית בו. אלא עניינו מה מה"ב (במדרש כ) לא הביט און ביעקב ולא ראה عمل בישראל ה' אלקיו עמו, בנסותו של יהודו. גם בעת שhortא ה' אלקיו עמו, בפנימיות פנימיותו אוהב הוא את הש"ת ורוצה לעשות את רצונו ית' וכמו"א (תדר"א יג) באותה שעה נפתח

ומשמעות יתרה בעניין דאל מונין לבנה, שהלבנה אינה מאייה תמיד כהמה, עתים חשוכה היא בחלקה, ולקראת סוף החודש נעלם אורה ונחשתת למגרי, ודוקא אז הוא ראש חדש בעת שהלבנה בתכליות החשכות. ע"ז הוא עניין של ישראל, הכה המהיר של ישראל עם הנבחר הוא שהקב"ה בחר בהם בכל המזבים שהם נמצאים ואף במצבים בגבניהם ביותר בשלהם בחשכות מוחלטת. ובכחותם

17 R. Asher Weiss on Chumash

The moon is substantially smaller than the sun, and even so, the nations of the world are likened to the sun whereas the Jewish people are likened to the moon. This is because the moon has a unique advantage over the sun in that she alone rules at night (whereas during the day, the sun's domain, the moon is often visible). Just like the sun, the nations of the world are great and numerous, but they rule only at day. Every nation has its heyday, so to speak, every empire has its zenith, but times change; their sun sets and they fall, sinking to the depths of oblivion and obscurity. They are relegated to the realm of the insignificant and soon forgotten. But Am Yisrael, the smallest of the nations, like the moon, rules at night as well. All through the long night of exile, through the terrible darkness of God hiding His face, Am Yisrael is still in existence, awaiting dawn. — נפשי לה מושרים לברך dawn, among those longing for the dawn, " ¹⁸⁹ and that dawn will come. שָׁם עתידים להתחדש במוותה ולפאר ליזכרם על שם בדור מבלוכו — "those who are destined to renew themselves like it [the moon] and to glorify their Molder for the name of His glorious kingdom." ¹⁹⁰

Rav Yaakov Emden writes: ¹⁹¹ "I swear! When I look at our nation's existence throughout the exile, one sheep among seventy wolves, this miracle is greater in my eyes than all the miracles performed for our forefathers in Egypt, at the [Red] Sea, and in Eretz Yisrael."

18

218 NOVOMINSK ON CHUMASH

Perhaps this is why *Kiddush HaChodesh* is the first mitzvah given to Bnei Yisrael. We were called Bnei Yisrael, the children of Yisrael, but we were not yet a nation devoted to Hashem's service; there was no *kallah* for Hashem to shine His light on — until Rosh Chodesh Nissan of that year. At that moment the *levanah* — nation that would reflect the light of Hashem was born, and consecrated as the *goy kadosh*, the holy nation, beginning their service of Hashem. We formed a connection with our *Chassan* that will last for all eternity.

We did not yet know how we would serve Him — that knowledge would come only later, at *Har Sinai* — but we had become a nation of *avdei Hashem* nonetheless. On that day, when we were told (*Shemos* 12:21), *מְשֻׁכוּ וְקַחוּ לְכֶם צָאן*, *Draw forth and take for yourself a sheep*, we were designated to be betrothed to Hashem. The *Ramban* writes that the slaughtering of the sheep of the *Korban Pesach* denoted the severing of any connection to *teva* and *mazal*, since the *mazal* (astrological sign) of Nissan is a sheep. Bnei Yisrael were becoming the nation that proclaims *Hashem Echad*. All the mitzvos that we would accept upon ourselves, from this momentous birth as a nation of Hashem and on, stemmed from this beginning. It is therefore only appropriate that we began our service with a mitzvah that symbolizes our start as that nation, *Kiddush HaChodesh*.

אור חדש ק"ה נס

הנה סוד הגלות ניתן דוקא לעם ישראל כדי שיוכל לעמוד בכל המזבים והנסיות ולבור את כל הצורות והרדיפות שהיו להם הדורות בין האומות בעולם. הגלות היא יצירה של אור שיצר, וההtru בקב"ה בתוכנות עם ישראל, והיא סגולה מיוונית, גמ"ז זל' ביצה כה. ב"ם ישראל עזים שבאותות, ופי' המהרא"א, כדי שלא יושן מפני כל".

גוי אינו מסוגל להבין את מהות הגלות, הוא אינו מתקים בгалות והוא מתאבד בה. גוי אינו סובל יסורים, נגישות ועבדות, הוא אובד עצות במצב כזה, כי אין בו אותן הסגולות, התכוונה והיצירה שיצר הקב"ה בעם ישראל.

גויים מונים לפי חכמה, כלומר רק כשהוא "יום", כאשר הכל מאיר והוא משופע בהנאות עולם הזה, אבל בלילה, כשהוא "חושך", הינו בgalot, הוא אובד עצות, אין לו הכוור והיכולות לעמד בסבל, הוא חסר אותן התכוונה שטבע הקב"ה בעם ישראל לסייע גלות, כי רק עם ישראל מוניה לפיה הלבנה, שהיא אור מאיר בין ביום ובין בלילה, בין במצב של שלוחה ובין במצב של גלות.

19

Klal Yisrael is compared to the moon. In what way? The moon has no light of its own, it merely reflects the light of the sun; we share this feature, in the sense that when Hashem shines His light upon us we thrive and glow, but when He hides His countenance, when there is *hester panim*, then our glow fades. We are the nation destined to bring forth the light of Hashem to the world, the nation whose very essence proclaims *Malchus Shamayim* in the darkness of *Olam Hazeh*, just as the moon reflects the light of the sun.

Furthermore, the moon waxes to its fullness and then wanes until it disappears, repeating the cycle each month as it returns to its full glory and basks again in the light of the sun. The same can be said of the Jewish nation's journey through history; there are ups and downs, there are *galus* and *geulah*, there are *hester panim* and *he'aras panim*. The "rebirth" of the moon each month is a promise that despite our being removed at times from Hashem's shining countenance, one day Hashem will once again shine His light on us; the "marriage" between us will be like the renewed relationship between the sun and the moon.

"החודש הזה לכם ראש חדשים"

טלוי תמים | ג'כ'א
(ז'כ'ז) ה' ג'כ'ז ה'ג'ז

העזויה המרכזית כאן, היא "החודש הזה לכם ראש חדשים", ראשון הוא לכם לחדש השגה. מה זה ראש החדש? אומר ה'שפט אמרת' על הפרשה כבמה מקומות, ראה שנים ארמא-תרמו ראש החדש זה החידוש. לשמש הלא אין עלייה. המשם מבטא את בקראים 'שנה', מלשון שונה והולך, הרגל מתמיד בילויו. השם מבטא את המידים של העולם הזה, "דור ה'ך ודור ב', והוא ר' לעולם עמדת" (קהלת א, ד), מחוריות קבועה, השימוש זה הטבע. הירח הוא מיניד החדש. שנה - זה מלשון שנה/חודש - זה מלשון החדש. אומר ה'שפט אמרת', עיקר המשמעות העמוקה של שנה/חודש, היא למד אותנו שעם ישראל יכול לצאת מגבולות העולם, ולהתחדש. ראש החדש, היא למד אותנו שעם ישראל יכול לצאת מגבולות העולם, ולהתחדש.

"בכל יום יוים יהיו בעיניך חדשים". אתה קם בבוקר ועשה את אותו דבר שעשית אתמול, הולך לבית הכנסת, מתפלל ולומד תורה, הולך לعبدת וכ'ו'. אנחנו מצוים להתחיל כל פעם מחדש, להתחדש. "החודש בטובו בכל יום פמי מעדש בהראשת". אומר בעל התניא (שער היחד והאמונה פרק א) - 'לעולם ה' דברך נצוב בשמיים' (תהלים קיט פט. בשם המדרש והבעש"ט, דבר ה' נצוב בשםים, ובכל רגע ורגע הקב"ה מחייה את העולם. המבט של עם ישראל ציריך להיות כוה, שאם אני רואה עכשוי את הקוס עמודת פה, זה בכלל לא מוכן מאיו' שוד שניה היא גם כן תהיה כהה. אולי היא תזדה או תעלם. וזה נשתתך וזה אינו מוכן מאיו. אני מדבר עכשוי מפני שיש בי חיים, וזה לא אומר שוד שניה אהיה כאן. העולם כולם הוא כמו פנס שמאיר על מרקע, והוא רואה את מה שברקע, במקס. וזה אומר שוד שניה ימשיכו הדברים שבמסך להופיע עליו? אם עוד רגע לא יהיה השם, הכל יעלם בלב אחת בן רגע! וכל רגע ורגע שראויים על המסק, איננו מכוח הרגע שקדם לו, אלא בזכות זה שעכשוי יש השם. כך בעולם, יש שפע של חיים אלהים, שקיימים את העולם כל רגע. הפלא הגדול הא, שהקב"ה ברא את העולם באופן שנראה כאילו כל רגע מתקיים מכוח הרגע שהוא לפניו. הקב"ה בוחר לבורא את העולם כל רגע מחדש שככל רגע נבוי על הרגע הקודם. אנחנו נגילים זהה כל כה, יושבים וחושבים שככל קיים באופן טبعי. הקב"ה - "מחדש בטובו בכל יום. פמי. מעשה בראשית". וזה התרודעה של 'ראש החדש', החודש הזה לכם ראש חדשים.

וזו גולת הcontinuitas המרכזית. אברם יצחק ויעקב, המבול וכ'ו', כל ספר בראשית העולם היה במצב של 'משמעות',طبع. עד "החודש הזה לכם ראש חדשים". הוא מסמל את ההתנוצחות, את עיקר החדשנות שם ישראל בא להגיד לעולם, שהעולם לא מוכן מאיו. העולם מתחדש בכל עת, ברגע שהקב"ה נמצא בו ומהו זה או מה אין הגמור. וזה מבחן של אמונה - אם אתה חי בחדודה שהקב"ה מנהל את העולם ונמצא בו, אז כל העולם נראה בעיניך חדש, בכל עת. לא 'כאיו' הוא חדש, אלא הוא חדש באמם. אין הרגע, אין שניות (תרתי ממשע), שחוור על עצמו. הקב"ה מחייה כל רגע, ממי לא יציא מקרים, מכח האמונה העמוקה, אפשר לחזור חזרים. ולהגיד שגם הם עתדים להתחדש כמוותה, עם ישראל יתחדש כמו הלבנה.

בעיניין זה מוסיף הרמב"ן ואומר, שמצד התורה אין שמות לחזרים. אלא הם מוכנים חדש 'ראשון', 'שני', 'שלישי' וכן הלאה. למה מיוחסים החודשים? ליציאת מקרים.

אנחנו צריכים שתיהה לנו אמונה גדולה בקב"ה, בכל הלב. כולנו צריכים להתמסר בקב"ה ולהאמין בו. עיקר מבחן האמונה של האדם בקב"ה הוא בשני מקומות, בתורה בתפילה. בתורה - האם הוא מאמין שורתה ה' היא אמיתית ומהיה את העולם או הוא מותמן יותר אל התורה, אל השקייה וההتمדה בה. בשמה ובחיות גדולה ומארה. ביזוצא בדבר, בתפילה. אם אדם מאמין בכל ליבו שהקב"ה שומע תפילה, או התפילה שלו לעילא לעילא. עיקר החולשה שלו בתפילה אינה מפני שהוא בך שהקב"ה שומע תפילה. העיקר דיא עובדת וכדומה. אלא רק מפני חסרון אמונה בך שהקב"ה שומע תפילה. העיר הוא לדעתה שה' שומע תפילה בכל פה', ו'קרוב ה' לכל קראיו, לכל אשר יקראו באמת' תהילים כמה היה). כשהאדם מאמין זהה, התפילות שלו הן לעילא לעילא.

ונראה, שהוא שנטטו ישראל במצוות זו קודם לכל המצוות, הוא משומש שיש בה מיסודות האמונה, והוא כוח ההתחדשות, וכי שכב השפט אמרת' (ב' בא תרילא), ובכך ביאר את שיוכותה לגאות ישראל מעצרים, ונראה בביור עניין זה על פי דבריו:

טומאת מצרים - אמונה בכוחות הטבע וככירה בהשגה ובהתחדשות אחת ממידותיהם המגנות של יושבי ארץ

מצרים, הייתה האמונה שאין כוחות הטבע משועבדים - חילולה - להנחת הבורא יתברך. מידה זו התזקקה בהם אף מטבחה של אדמת ארץ מצרים, שלא נזונה ממי גשמי, כי אם מן היאור (ענין רשי' שנות ג', י), שמיינו היו מצוים תמיד, והיה עולה ומשקה את הארץ, כך שלא הוצרכו המצריים לישא עיניהם למרום להתפלל ולקוטות למטר השמיים.² וכך נאמר ביחסו (ב' ג): "ברעה מלך מצרים וגוי אשר אמר לי יאורי ואני עשיתני", ופירוש רשי' שם: "יל' יאורי" - אין ערך לעלונות כי יש לי יאורי מספיק כל צביי.³

to exist. You, I, and every atom of the world as we know it exists only because at every moment Hakadosh Baruch Hu creates the world for yet another instant. Proof of this, as we say every day in *Birchos Krias Shema*, is found in the present-tense formulation of the *pasuk*: *לעשרה אורים גדלים כי לעלום חסדו*, *To Him Who makes great lights, for His kindness endures forever.*¹

Creation didn't merely happen back then. It's happening at every moment.

How Does This Affect My Daily Life?

While we may be in a constant state of re-creation, it's certainly not something we can easily perceive. After all, to all appearances, the world looks to be functioning in quite a state of constancy. Truthfully, though, this appearance is but a masterful illusion. Think for a moment of a video. It runs for a couple of minutes, depicting some scene or other. While the video flows quite smoothly, there is actually no continuity throughout the images it portrays. A video merely comprises an extraordinary number of still photos, shown in rapid succession. Moving through relatively similar frames at such quick speed fools the eye into viewing the scene as continuous action.

We move through the milliseconds of a constantly recreated world with rapid speed. The scene created each second is very similar to the one that preceded it, but in reality, each moment is a brand-new picture, a brand-new world.

The mirage of constancy is compelling, but if we take the time to understand and internalize the true nature of the world, we will view the elements of our lives in a different light.

Suppose someone is in a bit of a rough situation. Perhaps he faces a tough job market, difficulty with shidduchim, or bills

piling up. Sure, it's nice to be hopeful, but after a while, despondency can begin to set in. I'm in a rut. The situation is dragging on, with no ray of light on the horizon. Sure, I'll daven and perform all the motions of Yiddishkeit, but can anything really change?

Stop. There is no real status quo. The world is being recreated. It wouldn't take much for Hashem to create it this moment just a little bit differently than a moment ago. So talk to Him, ask Him to help you out, because nothing is set in stone. Everything is beginning afresh.

The same goes for the other side of the equation. Suppose life is good. There's money in the bank. Family, children, *nachas*... But is everything so set? Are we buying into the mirage of constancy, or do we understand that everything stays the way it is only because He chooses to create the world in a manner that feeds that mirage? If we understand and internalize the mechanics of recreation, we certainly shouldn't be taking anything for granted. It is imperative to keep talking to Him, acknowledging Him, thanking Him, and asking Him to continue showering us with blessing.

We can take away two lessons. One is the core awareness that Hakadosh Baruch Hu has never walked away from the world post-creation. He is constantly holding His hand upon the world, feeding the electric current that sustains it. We are utterly dependent on His doing so, and would not exist for a moment without it. Secondly, the world is not bound to an absolute status quo and is open to change at any moment. Knowing this, if you are experiencing something positive, do not take it for granted. Talk to Him, and ask Him to keep giving you all the goodness you've received until now. Conversely, if you are experiencing something difficult, nothing mandates that it will stay that way. He is recreating the world again in a moment. Just ask Him to create the next moment a bit better than this one.

14 **ILLUMINATING OUR DAY**
R.

A verse in *Nechemyah* (9:6) also alludes to this concept: וְאַתָּה מַחְיהָ אֶת כָּלֶם וְצִבָּא הַשְׁמִים לְרַמְתָּחוּם, מִבְּחִיה אֶת כָּלֶם וְצִבָּא הַשְׁמִים לְרַמְתָּחוּם, and You give them all life; and the heavenly legion bows to You. The word *את*, You, is composed of the letters *aleph*, *tav* and *hei*. *Aleph* and *tav* are the first and last letters of the alphabet, and the numerical value of *hei* is five, representing the five Hebrew letters which have a different form when they appear at the end of a word.⁷ In this way, the word encompasses all of the Hebrew letters. Hashem uses these letters to constantly provide life energy for all of Creation.

This is the deeper meaning behind the words *וְאַתָּה מַחְיהָ אֶת כָּלֶם, and You give them all life*. With the letters from *aleph* to *tav*, He constantly provides existence and animation to this world. The word *מחיה*, gives life, is in the present tense because it was not a one-time occurrence at the beginning of Creation. Hashem is constantly giving life to the world, even at this moment.⁸

From the above, we see that the true age of the universe is never more than one second. After the passing of the smallest unit in time, a completely new force of life energy is required to restore the world to what it was. This is what was meant earlier⁹ that the cycle of life, death and resurrection takes place every second.

בוכבים". מעתה היה עליהם לחדש בקרים את האמונה כי "ה' הוא האלקים, אין עוד מלבדו", ובמו שאמורו (סנהדרין שם): "אין עוד מלבדו - אפ' לו לדבר בשפם".⁴

בכל זאת, נדרשו ישראל להסיר מליבם את דעתם הכהונית של המצריים ¹ שמולכת הבורה הסתתימה בששת ימי בראשית, וכי הטבע והוקיו הם אドוני הארץ, ולהכתר בהשגתו והנגתו התמידית של הבורה יתברך, שהוא המנהל את עולמו בחסד, ומחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, ואף הדברים הנראים בטבע של עולם, כורח השם וקיומה, גם הם אינם מתנהלים על פי חוקים קבועים מראש, אלא מתחדשים בכל יום תמיד על ידי הבורה יתברך, יוצר אור ובורא חושך.

עיקר גדול זה, שהבריאה כולה תלויות עצומת ברצונו יתברך, והוא מחדשה בכל עת, נודע והתברר לעין כל בעת גאותה ישראל מצרים, כאשר המצריים בלבד הם שלקו בכל עשרת המכות, ולא נשתחנה הטענה של רעה אלא בגנדם.⁵ כך היה במקת דם, כאשר היו יהודים ומכרי שותים יחד מן החביה - זה שותה מים זה שותה דם; כך היה במקת צפראע, כאשר היו הצפראעים בורחוות מן היהודים, כפי טבען, ואילו על

Another piece of this puzzle revolves around the role of David Hamelech. The Gemara¹ states that during the Roman exile, the blessing of *kiddush hachodesh* was banned by the authorities, and R. Yehuda Hanasi sent a coded message to signal that the *sanhedrin* had successfully sanctified the new month: "David melech Yisrael chai v'kayam — King David lives forever." *Rashi* explains that this phrase was chosen because of the *pasuk* in *Tehillim*,² which refers to David Hamelech with the words, "His descendants will last forever, and his throne will be like the sun before me; like the moon, it shall be established forever and ever."³ But why is the moon, as opposed to the sun, cited as the example of something that lasts forever?

The last piece of the puzzle is the question of what living forever — and life itself — really means. *Chazal* refer to two people as being "eternal," yet they are each described in different ways. About Yaakov Avinu, they say, "Yaakov never died,"⁴ while David Hamelech is referred to as *chai v'kayam*, still alive. *David's* description seems stronger than Yaakov's since David's is a positive attachment to life, while Yaakov's is a more passive state of "not dying." We would think these descriptions should be reversed since Yaakov led a perfectly pure and correct life, while David faltered through his relationship with Batsheva.

DEFINING LIFE:

27a CHIYUS IS THE POWER OF RENEWAL

The Maharal⁵ sheds light on the meaning of "life" in his explanation of *Chazal's* words,⁶ *Resha'im* are called dead even while they are alive." All inanimate objects, he writes, display their maximum potential at their beginning and erode from there.⁷ For example,

when a beautiful statue or work of art is created, it looks its best when it is fresh and new. As time goes on, wear and tear continuously diminish its beauty.

Only things that are alive can improve with time. *Chiyus* (life force) is defined by *hischadshus* (renewal). *Resha'im*, who never improve themselves, are missing this integral part of what it means to be alive. Hashem injects life within them, but they never do anything to add to that life force. They can be compared to a wind-up toy, which only has as much energy as it receives from the one who twists the key. A life that does not produce something new is not life in its essential sense.

Perhaps this is what *Chazal* are hinting at when they say, "A living thing carries itself."⁸ To be alive means to produce your own energy. Anything that only moves when acted upon by outside forces is inanimate.

UNDERSTANDING ETERNAL LIFE THROUGH YAakov AND DAVID

28 This definition of life explains the difference between the two seemingly synonymous terms "never died" and "lives forever." Somebody who never makes any mistakes can be described as one

who "never died," because his progress in life never came to a standstill — an experience most typified by death. He can be compared to a ball rolling downhill that steers clear of any obstacles in its path. The ball remains in motion because it avoids anything that would stop it. This was the *madreigah* of Yaakov Avinu, who avoided all pitfalls throughout his entire life and thus avoided death.

But *chai v'kayam* is a step beyond that. David did make mistakes. But afterward, he rose back up again. Each time he encountered a snag that arrested his progress, he restarted the process by himself. David did not just avoid death; he rallied his energy to keep moving forward, and thus, he embodies "living" in its full sense.

Hashem promised David his light would never be extinguished (as we say in the *berachos* after the *haftarah*). Because David had the ability to light his inherent fire of passion, he could always rekindle it. Even if the flame flickers, it will never be extinguished entirely.

The moon symbolizes this hold on eternity. The moon waxes and wanes, and there are times of the month when it is entirely invisible. Yet it remains forever because it can renew itself. It differs from the sun in that the sun is unchanging. The moon represents the ability to set ourselves right even after we have erred, to get back up after we have fallen. It portrays the type of eternity that is the product of life force, not just stability. Therefore, David is compared to the moon.⁹

29a The idea that *malchus beis David* will always endure does not mean it is too powerful to be overthrown. Indeed, it is not in power today. Rather, the eternal nature of David's *malchus* stems from its capacity to renew itself continually.

THE RENEWAL OF MOTZA'EI SHABBOS: DAVID'S ENDURING LEGACY

The Arizal¹⁰ writes that the *seudas melaveh malkah* corresponds to David Hamelech. Motza'ei Shabbos is a time that technically falls within the workweek, but we choose to elevate it by maintaining the *kedushah* of Shabbos. By adding light of our own to a time of darkness, we follow in the footsteps of David, who would never allow "the light" to be extinguished. This is also why the *luz* bone

from which a person is resurrected during *techiyas hameisim* only draws sustenance from our celebrating and eating a *seudas melaveh malkah* — which is our effort to draw *ruchniyus* into the mundane.¹¹ This is a time during which we focus on bringing about our personal *chiyus*, and this self-motivated *hischadshus* invests us with life in its truest sense.

With this, we can explain why we recite *kiddush levanah* on Motza'ei Shabbos. The reason given in *Shulchan Aruch*¹² is that we are supposed to say *kiddush levanah* when we are well-dressed and happy. And yet, we specifically do not recite it on Shabbos itself, when these prerequisites are at their peak.¹³ Instead, we recite it on Motza'ei Shabbos, because it is not just the time of renewal — it is a time of self-renewal.

FROM CREATION TO SELF-CREATION

Creation began at *Bereishis*, when Hashem injected life into the world. But the essence of life did not start until creation obtained the ability to renew itself, to become an active force in its own development. "*Hachodesh hazeh lachem*" was the first mitzvah given because it epitomized the new era into which we were stepping — the era of *hischadshus*. Until this point, creation had been running on the energy that Hashem initially infused into it. Humanity had yet to add any energy or improvement of its own. But now things would be different. In commanding us to sanctify the new month

Hashem conferred on us the authority to decide when the new month begins. This showed us that we were now in the driver's seat. From then on, every Jew would have the ability to start over again and again, to lift himself higher and continually higher.

Even a vigorous fire may flicker, but we all possess an inner spark of *chiyus* that allows us to reawaken. The more we focus on adding our personal energy and renewing ourselves, the more we will succeed. The newness that a person desires cannot only come from outside of himself if it is to last. We need to tap into the well, the endless source of renewal that is within us all.

THE ETERNAL CONNECTION

The moon's cycle and David Hamelech's life teach us that true *chiyus* (life force) comes through *hischadshus* (renewal). Like the moon's waxing and waning, our spiritual journey isn't about maintaining constant perfection. While Yaakov Avinu "never died" by avoiding spiritual pitfalls, David Hamelech achieved an even higher

level of *chai v'kayam* through rising after falling, showing us that our moments of darkness hold the seeds of our greatest light. This mirrors our unique path — our *madreigah* is not described merely by how few times we did wrong, but rather, by how many times we rose again after failing.

אומר הקב"ה: בعود עשרה ימים, "בעשור לחודש זהה, ויקחו להם איש שלבית אבותה שָׁה לְבִתָּה". זו עבודה לא קלה. הכבשה היא סמל-היהודי, וכן אומרים ליהודי שעליו לקחת את הכבשה, היהודי, ולקשור אותה. מדוע? כי לא די לפנות להקב"ה בראש חדש - במولد - ואחר כך להתהלך חופשי. מוכוחים היה קשרים לקב"ה בכל עת ו בכל זמן.

It is Late... Few Little... English

• Mai Ba's t'fei?

The Torah requires us to redeem firstborn male children in a ceremony called *Pidyon Haben* (redemption of the son). The father of the child hands five silver coins to the Kohen, who then relinquishes his rights to the firstborn child. As part of the ceremony, the Kohen asks the father a question that must be the most rhetorical question ever asked: "Mai ba's t'fei — What do you want more, *liten li bincha bechorcha* — to give me your firstborn son, *oh ba's lifdoso be'ad chamesh selaim* — or to redeem him for five coins?"

I don't think that in the recorded history of mankind, any father ever answered, "Keep the kid, I'll take the five coins." At least not with a firstborn.

When my rosh yeshivah, Rav Yaakov Yitzchok Ruderman, would be asked to speak at a *Pidyon Haben*, he would say that the question of *mai ba's t'fei* is not asked of a person only once in his lifetime. Rather, life is a series of questions of *mai ba's t'fei*. Do you want the life of Yaakov or of Eisav? Are your sights set on a totally physical existence, or do you think about spirituality? It is a question of, "Do you live for *Olam Hazeh* or for *Olam Haba*?"

190 □ RABBI FRAND IN PRINT

KEEP YOUR EYE ON THE GOAL

Since we are living on borrowed time with borrowed money, we have to focus constantly on our real goal so that we not only answer the question "What does Hashem want me to do with my money?" but also, "What does He want me to do with my life?" The two are closely related. So often in our pursuit of money we lose all sight of what our lives are supposed to be about. In the third paragraph of *Krias Shema*, which we recite twice a day, we say, "And do not stray after your heart and after your eyes . . . so that you may remember and perform all My commandments." *Sefer HaChinuch* interprets the straying after your heart and eyes as referring to all the attractions and desires of the physical world.)

By seeking to fulfill all our material desires, the verse tells us, we forget G-d's mitzvos. We cannot have both at the same time: we cannot revel in our affluence without having it affect our perspective. We cannot make ever more elaborate weddings without losing our focus on the mitzvos. That little internal gyroscope that keeps a Jew guided towards Hashem's mitzvos stops functioning as life becomes increasingly centered on ever more lavish houses, more expensive vacations. That is not, Hashem tells us, what I put you in the world for.)

ג' הע' המולד' - פניה ל'קב"ה זהו היסוד הנורמז בחודש זהה לכם. בראשית החיים על האדם להחליט מה באמת הוא רוצה ולאן הוא פונה. זהה נקודה עדינה וקשה מאוד, אך זהה ההתחלה של הכל. וזה הילמוד מראש חדש. הקב"ה רמז לנו במצב קידוש החדש, שאמנם בתחלת החדש, בראש חדש, אין עדין כמעט כלום, כמו הלבנה בעת המולד. אולם כל מה שעליינו לעשות הוא לפנות אל ה' יתברך, הנמשל לשמש. יתכן ויש כאן שיזללו בפניה זו שהוא כלך קטנה, ממש כלום, אך אם עשו פניה קטינה זו, יהיה זה רק עניין של זמן עד שיתפתחו מפניה זו דברים גדולים. בעוד יום, הריח כבר יהיה מלא, נצא ממצרים ביד חזקה או נשב בסוכה יחד עם הקב"ה.

אולם עליינו לדעת דבר נוסף: גם כשייה יrho מלא בעבר חמשה עשר ים, כשבכבר אכלנו את המצה והמרור וכבר ישבנו בסוכה - אם אך נפנה מה' יתברך, כמו הירח במלואו שפונה מהמשמש, בעוד חצי חדש שוב ניהפכ לכלום. נמצא שהמציאות העכשוית של האדם אינה קבועה כלל. גם אם הוא עדין כלום, אם רק פנה לכיוון הנכוון - הרי שילך ויגדל, כמו הלבנה. היום כלום, אח"כ רבע יrho, אח"כ חצי יrho, ואח"כ יrho שלם.

מайдך, גם אדם שקנה את כל השילוחות, אם אך ירגיש הרוגשת שובע ויאמר לעצמו 'צריך קצת להנות מהעולם', הרי זו פניה קטינה מהקב"ה, וזה רק עניין של זמן שהוא ירד ממעלתו, כמו הירח שירד משיא גודלו לכדור הארץ תוך שבועיים.

וזהו המוצה הראוי: לפנות אל ה'! לבך, קידוש החדש, המורה לנו זאת, הוא המוצה שצטטו בה בני ישראל בראשונה.

אתם צריכים לבחור לאן אתם פונים.

פניה לה' יתברך כדי להיכנס יותר לעומק העניין, נברר עוד מה הכוונה לפנות אל ה'. פניה זו היא הנקודה העמוקה ביותר באדם, נקודת התענווג. המסלול ישרים פ"א אומר: "לא נברא האדם אלא להעתג", אך מיד ממשיך ומבהיר לפני האדם

מנוחות שתי ברירות, וعليו לבחור האם רצונו להתענג על ה' ולהנות מזון שכינתו שזהו התענווג האמתי והיעידון הגדול", או שמא חיללה רצונו להתענג על "תאות החומריות, אשר אם ימשך אחריה הננה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמתי"....

נמצא שהגדרת הפנייה היא: היכן מתחשים את התענווגים; האם בבית מדרש, או שמא חיללה בחוץ, האומר: 'אמנם כן, אני פונה לה', אך לא מתווך תענווג, אלא מתווך מסירות נפש'... סימן שעדין לא פנה אל ה' באמת!

החיפוש המתמיד להתענג על ה', להרגיש את ה"חכו ממתוקים וכולו בחומדים" (שה"ש, ח, ט) - זהה הפנייה האמיתית להש"ת: זהה הנקודה העמוקה של הבחירה בה טמון החלוקת בין "בכורי מצרים" ל"בכורי ישראל", וזה הנקודה הראשונה של הפסח, "קדש ליל כל בכור".

הקשרה ל'קב"ה - העשור לחודש

זהה הפנייה לבורא יתברך, אך פניה זו כשלעצמה אין בה די. מוכוחים להמשיך אותה.

כיצד עושים זאת?

חידוש הלבנה, המולד, זהה הלידה. אך יצירת האדם או האומה הישראלית זהה תהילן.